SUOMEN ILMASTOPANEELI

Asia: U 18/2026 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi väliaikaisen vähähiilisyysrahaston perustamisesta

Ympäristövaliokunta, 17.3.2026.

Suomen ilmastopaneeli
Lassi Ahlvik, Jyri Seppälä, sihteeristö Marja Salo

Taustaa

Valtioneuvoston kirjelmässä esitellään valtioneuvoston kanta komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi väliaikaisen vähähiilisyysrahaston (Temporary Decarbonisation Fund, TDF) perustamisesta (KOM(2025) 990 lopullinen). Komission mukaan EU:n päästökaupan päästöoikeuksien ilmaisjaon asteittaisen alasajon edetessä, tiettyihin EU:ssa valmistettaviin tuotteisiin voi korvaavista hiilivuototoimista huolimatta edelleen kohdistua hiilivuotoriskiä eli riskiä siitä, että tuotantoa siirtyisi ympäristösääntelyn myötä tulevan kustannusrasitteen välttääkseen EU:n ulkopuolelle. Ehdotus liittyy keskusteluun siitä, miten hiilirajamekanismi voisi tehokkaasti korvata ilmaisjaon hiilivuodon torjunnan instrumenttina hiilirajamekanismin alaisilla sektoreilla.

Suomen ilmastopaneeli kiittää mahdollisuudesta lausua ja keskittyy lausunnossaan ehdotuksen ilmastonäkökulmaan.

Suomen ilmastopaneelin näkemykset

Kuten valtioneuvoston kirjelmässä todetaan, ehdotuksen yksityiskohdista ja vaikutusarvioista saatavilla olevat tiedot ovat toistaiseksi puutteellisia. Rahaston tarkoituksena on tukea hiilivuotoriskille alttiita tiettyjä terästuotteita, alumiinituotteita tai lannoitteita tuottavia toiminnanharjoittajia vuosina 2028 ja 2029.

Ilmastopaneeli katsoo, että esitetty rahasto on osittain päällekkäinen ilmaisjaon kanssa, joka suojaa myös vientiä. Esitetyn rahaston toteuttaminen myös monimutkaistaisi järjestelmää entisestään. Rahaston tarve pitäisi perustua empiiriselle näytölle hiilivuodosta, mutta näyttöä laajasta hiilivuodosta ei ole esitetty. Muuten riskinä on yrityksille maksettava ylikompensaatio.

Toiminnanharjoittajien tuen saamisen ehtojen tulisi ohjata aidosti päästöjen vähentämiseen. Toistaiseksi on hyvin epäselvää, kuinka tehokas ohjausvaikutus ehdotetuilla toimilla (esim. energiakatselmukset) on ja vaikutusarviot puuttuvat.